

CONCILIVM
ILLIBERRITANVM,
ADIVNCTIS
MENDOZÆ, ET ALIORVM
COMMENTARIIS.

VETVSTISSIMVM,
ET NOBILISSIMVM
CONCILIVM
ILLIBERRITANVM,
QUARTO INEVNTE SÆCVLO
in Hispania celebratum,

CVM DISCURSIBVS APOLOGETICIS

Ad CLEMENTEM VIII Pont. Max. de eo Concilio confirmando,
Viri Sapientissimi D. FERDINANDI DE MENDIZA, nobilis
Hispani: additis insuper Notis Diuersorum.

*Quibus accedunt etiam Notæ ubiores instar iusti Commentarij EMANVELIS GUNDALVI
TALLEY, I. Hispani, Doctoris Salmanticensis, Iurisque Canonici perpetui Vespertini
antecessoris, & in maiori Conchensi Collegio Sodalis, Inquisitoris Apostolici in sancto Pinciano
Tribunali, qui variorum Notas selegit, & edidit.*

NUNC PRIMVM IN LVCEM PRODEVNI.

LUGDVNI,

Sumptibus PHILIPPI BORDE, LAVENTII ARNAVD,
PETRI BORDE, & GVILL. BARBIER.

M. DC. LXV.

CVM APPROBATIONE ET PERMISSV SUPERIORIS.

**DE CONCILIO
ILLIBERRITANO
CONFIRMANDO:
AD CLEMENTEM VIII.
PONTIFICEM MAXIMVM,
FERDINANDI
DE MENDOZA
LIBRI TRES.**

CAPUT PRIMUM.

De Concilij Illiberritani nomine, & urbe in qua habitum est.

A
C
 Vm accepissem, Clemens Pater Sanctissime, inter eas curas, q̄tas
 multas & graues p̄ se fert amplissima hæc sancti tui munera fun-
 ctio; in eam Te potissimum incumbere, vt ad restituendam Ec-
 clesiasticam disciplinam, & extirpandas p̄sens, & antiqui sculi-
 h̄res, diuini vtriusque Testamenti codices q̄am emendatissimi
 éderentur, & factorum Concilioq̄u exemplaria, multorum stu-
 diis & latubrationibus emendata, illustrataque prodirent; vidissime
 que Beatusdinem Tuam, tam acsi iudicio, q̄am summa diligentia, & religione
 alterum perfecisse: alterum vero vt perficiatur, pari pietate, studio, & labore conari: an
 Concilij Hispanici antiquitatem, velut senio iam & vetustate caducam vir Hispanus re-
 nouare deberet, Hispanorumque Episcoporum religionem, & extensis & domesticis
 telis, aut tormentis potius oppugnatam defendere, & à multorum calumniis vindica-
 re; an vero prætermittere vituisque satius foret, sepe ac diu mecum ipse cogitauit.
 Constituti cursus ingressum impeditiebat ingenij temeritas, optimarum artium exigua
 suppellebat, & ranta rei magnitudo, q̄am non modò facultate conlequi, sed nec cogi-
 tatione complecti, vix posse eum arbitrabar, qui verecetur reprobationem doctorum
 atque prudentum. Impeditum tamen & vacillantem animum graui hæc & anticipari dif-
 ficultate, vel iacentem potius, erigebat patriæ studium, pietatis ratio, religionis zelus
 erectum firmabat sanctissimi & prudentissimi antecessoris tui Gregorij XIV. fidei & re-
 ligionis graue testimonium i quo renocatos in dubium huius Concilij canones, non so-
 lum illata iniuria eripi defendique voluisse; sed ad honestum hoc, piuū & san-
 ctum tutandæ religionis officium, Hispanorum studium, operam, diligentiam,
 labores, & sanctitate Pontificis & amore parentis requisiuisse accepimus. Illud
B
C
 antem ipse certa confirmare cœpit, auxiliuque polliceri, honoris noitri, com-

Ferd. de Mendoz.

A

munis,

A citoitatis retinere, perspicue videntur. Cui & confitencia est origo nominis civitatis¹ Granata, ² quam ex sparsis illius cineribus orram, natura loci, & majorum traditio- ne cognovimus. Nomen sic dicta est a malo nomine hincus, ut a mulieris creditur sed à Granata barbara vox, que illius gentis idiomate horreorum domus intelligi- tur, perius illius sermonis sic interpretantibus, ad id pertulam, sive historiam, sive fabellam referentibus de principe quadam foemina antiqua Illyberis incola, que sua illic frumenta cocta esset recondere. Quid vero causa sit, qua cunctatim hanc Illyberitanam, tam diuersis nominibus veteres appellaverint: eam residi posse arbitror: quod diuersae Gentes, diuerso videntes idiomate, in ea dominatae sint. A Criticis & & politiocibus Latine linguae studiosis, Illyberis, praecedente I. & sequentibus du- plici II. & III. antiqua Hispanorum & Romanorum lingua, hodie inveniuntur debet, gemino enim in urbium & locorum nominibus lapilli eti sibi sunt: ne nota vel diu- ra haec Illyberis pronuntiatio quibusdam videatur. Urbium in Hispania haec occurunt exempla, Laberris, Tungis, Biguerra, Gracurris, Calagurris, Veturis, Tarraco, Arni, Arriaca, Sigarra, quibus Plinius adiungit Ceteranas populos & Atreucos: Scutus Ptolemaeus, & alios his similes. I. & I. quoque nomen, veteres Hispanos: Beticos presentem pro oppido usurpare, sunt qui dicunt³: ⁴ conjectura sumpta, quod ab ea dictione multa Baeticæ prouinciae oppida inveniuntur habent, ut Illiturgis, Illyberis, Illipa, Illipula, ne plura complectas, quamvis non dicunt alii⁵, qui ut Hispaniam à Rege quodam Hilpano cognovant: sic & Illyberum ab eiusdem Regis forore co- gnovisse Illyberia, fundamenta iudea & nomen honoris gratia suscepimus conve- nient: adeò perhibentur vetusta urbis incertitudo. Ab Hilpanis ergo & Romanis sic olim vocatam, non Eliberim, tametsi distinxerat recentioris, ex Martyrologio Ro- mano⁶ appetet, quod cum membrum Cecili primi haui eruditus Episcopi, Illi- beri eum in Libanino queuisse refert: & ex D. Hieronymo⁷, qui de Gregorio Bætico sermone instituto, Illyberi Episcopum fusile receaseret: sed clarus multo ex antiquis inscriptionibus quorundam lapidum, quos Granata super reperitos renuntianit mihi Jacobus Luzzus, indicandis nobilitatis libibus in Granateni praetorio praefectus regius, cum honestarum artium, tum iuris utriusque studis apprime eruditus: primum ait, in vico quodam eius civitatis (Arabum voce Alcazaba dicitur) erubum esse ex ædibus Sebastiani de Montezegoe, cum facie inscriptione.

¹ De uero Granata seu ex Arabib[us] refert Aluanus Clo- mander lib. de gen[ere] Francij[us] Zim- mery.

Othographie a- ducem fuisse per he- bendam, neque B. finitur) per V. ne- que V. pro B. neque O. pro V. & sic alias, certe doceat C. filios: lib. de dictis lection. c. 1. & 30.

² Haec exempla ex- fiant in Proleman, Elmo, Adela, Aus- nina ex transla- padum Hispania inscriptis.

³ Ambros. Mercede- in antiq. Hi. p. 2.

⁴ Franciscus Tar- ralda de origine ac rebus gestis Re- gnum Hispania, in Rege Hispanos. His- pania in Chronici. Hisc. x. 20. & Ma- g. alij.

⁵ Marcellus Ram- idius Mag.

⁶ D. Hieronymus in Cœcilio, scripsit. Eccl. S. Petri contra Gregorius Bætico, tam aude in vico regis quam valde Porochium de S. Nicolas uenit.

B

C

D

E

FVRIAЕ·SABINIAЕ·TRANQVIL- LINAЕ·

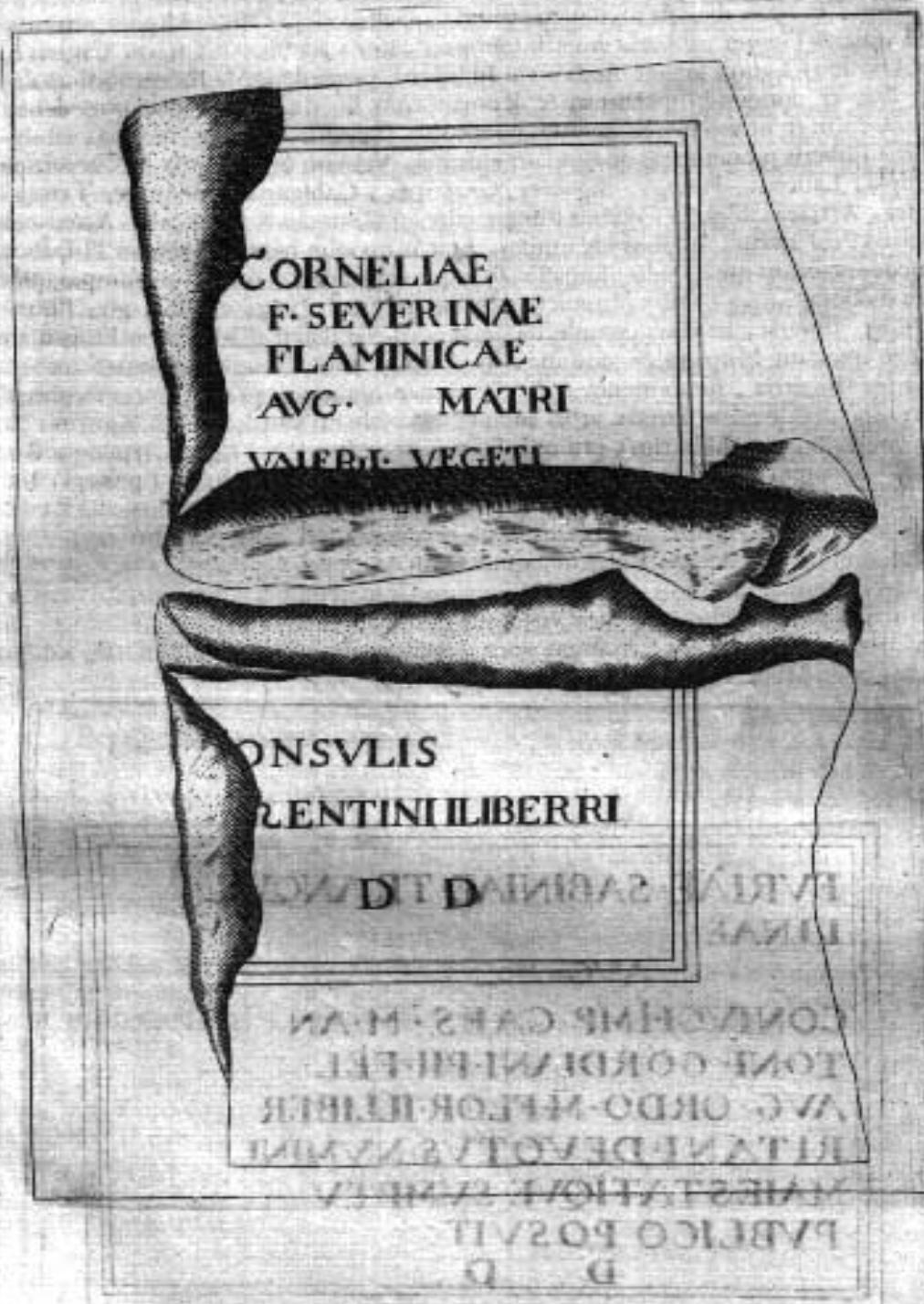
AVG.

CONIVGI·IMP CAES·M·AN-
TONI·GORDIANI·PII·FEL-
AVG·ORDO·M·FLOR·ILLIBER
RITANI·DEVOTVS·NUMINI
MAIESTATIQVE·SUMPTV
PVBLICO POSVIT.
D D

4 De Concil. Illiberritano confirmando

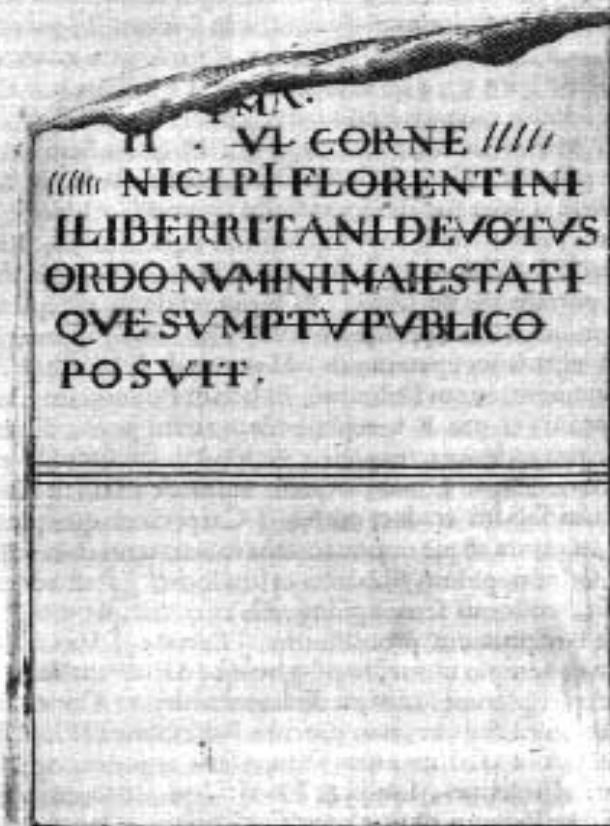
Sunt illae in eadem
verbis regiae.

Alterius lapidis duo adhuc existare fragmenta in ædibus A
Christophori de Palacios cum hac inscriptione retulit.

In earundem ædium ruderibus inuentus est alter lapis cum
inscriptione his literis exarata & lineis inducta.

A

B

C

D

E

Probat adhuc magis quod dixi, alterius lapidis inscriptio (& his meritò fides habenda est) quem exstare etiam Granatæ in re-gia quæ dicitur Alhambra, in latere eius turris quæ vocatur de Comares, accepi.

